

ARDEALUL

ECONOMIC • POLITIC • SOCIAL

ABONAMENTE:

Particulari . . . . . 1 an 6 luni
500 250
Autorități, bănci și întreprinderi in-
dustriale și comerciale 1000 500
Publicații em.-patrat . . . . . Lei 5.

Director:
TRAIAN CHIRILA

Redacția și administrația
Str. Minerva No. 7.
CLUJ. TELEFON 444

Politica statului și creditul particular

Acum câțva timp, într-o ședință a Camerei, un deputat din opoziție s'a făcut ecoul nemulțumirilor manifestate de Uniunea micilor industriași români, ale căror cereri de împrumut fuseseră respinse de Creditul Industrial. Asupra acestei chestiuni s'a trecut repede la ordinea zilei. De pe banca ministerială s'a îngăimat un răspuns evaziv, cu făgădueli vagi, interpelatorul n'a mai insistat, și totul a fost uitat, cași când nu s'ar fi vorbit despre așa ceva, niciodată.

Alte legi mai importante, așteptau să fie dezbătute.

Cu toate acestea, plângerea Uniunii micilor industriași ar fi meritat să fie cercetată mai de aproape. Puțini sunt aceia care-și dau seama de marea însemnătate, pentru viața economică a țării, a întregului complex de probleme care isvorăște din nevoia de credit a producătorilor dela noi, și mari și mici.

Statul ar trebui să aibă în această privință o politică bine clarificată. E la mijloc un mare interes social și o operă de emancipare națională. Ne vom explica imediat.

Riforma agrară, care a schimbat din temelii regimul proprietăților în România, și unirea tuturor provinciilor românești într-o singură țară, care a îndrumat spre alte orizonturi soarta elementului băștinaș, sunt cele două acte istorice, de care trebuie să se țină seama, ca de un îndreptar, în guvernarea de astăzi. Improprrietărea, cu toate cusururile și cu toate nedreptățile ei, a cerut o nouă clasă de producători agricoli, mușt mai numeroasă decât înainte, mult mai simpatică, (decă e vorba să ne cercetăm și sentimentele) dar și mult mai puțin pregătită pentru a corăspunde menirii sale.

Nouii proprietari țărani sunt lipsiți, în marea majoritate a cazurilor, de toate elementele necesare unei rodnice cultivări a pământului. N'au inventar agricol, n'au experiență, și n'au capital. În asemenea condiții, se înțelege, pământul, în loc să fie un sigur izvor de câștig, poate să ajungă o adevărată povară. Producția scade, agricultorul sărăcește.

Ei bine, se pune acum întrebarea: ce face statul pentru a veni în ajutorul acestei clase producătoare, pe vrednicia și sănătatea căreia se razimă tot viitorul României? Statul are nevoie de o țărănime înstărită, care să producă, și de o țărănime viguroasă, care să apere, la nevoie, hotarele lui de orice atac dușman din afară. Ce face pentru a atinge acest scop?

Răspunsul e simplu: nimic. De

adunarea agricultorului nu se îngrijește nimeni. Inventarul lui agricol se încropește la întâmplare. Credit nu i se oferă de nicăeri. E firească această stare de lucruri? Nicidecum. E primejdioasă!

În alte țări, mai puțin agricole decât a noastră, statul s'a gândit demult să vină în ajutorul producătorilor, înființând instituții de credit anume cu acest scop, salvând pe țăran din ghiarele lacome ale cămătarilor, dându-i posibilitatea să-și procure bune unelte și vite de muncă, ajutându-l, în anii răi, dela o recoltă la alta. În fosta Ungarie a existat o asemenea instituție, privilegiată de stat, având obligația de a ajuta agricultura. Ii zicea „Banca Altruistă”. Și erau atunci vremuri normale, proprietățile erau destul de bine înzestrate, pământul era muncit rațional,

E de mirat, cum nici unul din guvernele de până acum ale României nu s'a gândit la marea lor datorie față de, cea mai numeroasă clasă a țării.

În cece privește pătura orășenească, acelaș lucru. După unirea Ardealului cu vechiul Regat am așteptat o năvală a elementului românesc la orașe, și am început să nădăjduim (lucru îngăduit totdeauna) într-o romanizare firească a acestor orașe. Dar pentru a ajunge acolo, era nevoie să creăm, din temelii, o întreagă clasă socială, care n'a existat în trecut. *Ne trebuia mica burghezie românească*, cu ajutorul căreia să ne putem face drum mai departe.

Și iar vine întrebarea: ce a făcut statul român pentru a grăbi și a întreține procesul de formare a acestei mici burghezii românești: mici indusfriași sau mici negustori?

Răspunsul e simplu: nimic. Guvernul actual s'a gândit să înființeze Creditul Industrial, pentru a pune la dispoziția diferitelor întreprinderi credite ieftine. Marea industrie, marele comerț, e adevărat, au fost ajutate, deși nu în măsura necesităților ei. Dar mai încolo? Indiferență, nepăsare și dispreț. Statul român nu sprijinește nici pe aceia de al căror sprijin are el însuș nevoie. E de neînțeles!

Multe sunt însă de neînțeles, și totuș se întâmplă, . . .

— În 17 curent va avea loc la Tg.-Murăș în localul Prefecturii județului, o mare adunare a cultivatorilor de sfeolă de Zahăr.

Situația financiară a României

— „Un buget șubred și o viață economică încătușată”, - zice d. Ion Lapedatu. —

Camera deputaților conținuă discuția generală asupra bugetului pe 1926. Dintre criticele aduse politicii financiare a guvernului relevăm deocamdată pe cele invocate în documentatul discurs, rostit într-o formă foarte obiectivă, de d. deputat Ion Lapedatu.

Prima observație făcută de d. Ion Lapedatu e aceasta: bugetul nu e real, și în această privință e cel mai slab dintre toate bugetele întocmite până acum de d. Vintilă Brătianu. Cheltuielile sunt departe de a fi cele absolut necesare pentru funcționarea bună, progresul și siguranța Statului, iar evaluarea veniturilor și aceasta este cazul grav — este astfel făcută, încât perceperea lor nu e asigurată.

D. Ion Lapedatu a analizat sistemul bugetar al actualului guvern arătând că se lasă viitoarei guvernări un buget cu evaluări exagerate ce nu se pot realiza; un buget, care pe lângă aceasta, are ca sursă cc 1/4 din totalul veniturilor, o cursă de caracter extraordinar: taxele vamale, a căror menținere paralizază viața economică a țării.

Acesta este bugetul cu care se aranjează guvernarea viitoare.

În anul trecut spuneam, că nu se poate aproba bugetul, deoarece nu se vede nici o prețătire pentru întâmpinarea marilor greutăți financiare, ce vor urma cu siguranță și în timpul cel mai scurt, din lichidarea sarcinilor și drepturilor de război, Ei bine toate aceste greutăți sunt aici, ne bat la ușe.

Și cu ce le întâmpină bugetul? Cu mirajul unei sume de 1,340 milioane luată ca fond de credite extraordinare și suplimentare în un buget cu venituri atât de șubrede.

Corespunde această sumă greutăților ce ne așteaptă? Veden care-i sunt creanțele și care obligațiile din război și ce repercusiune vor avea ele asupra bugetelor țării.

Iată situația. Un buget șubred, enorme sarcini și o viață economică încătușată; ca urmare a politicii economice, care a paralizat și paralizază propășirea financiară a Statului.

Sarcinile s'ar mai fi putut reduce dacă am fi apreciat situațiile mai real. Sarcina din dăbrija antebelică ar fi mai mică, dacă ne-am fi acoperit, cum de atâtea ori s'a propus, cumpărând titluri ce se găseau cu preț derizoriu. Închestrunea căi lor ferate particulare am fi putut fi interesat și am fi primi unele oferte favorabile ce ni s'au făcut.

Recriminările nu mai au azi rost. Trebuie să găsim soluțiile.

Cei mai mulți le-au găsit. Sunt bogățiile țării. Părerea aceasta, din păcate, domina și în străinătate, unde mirajul acestor bogății a fost adescori cauza ca interesele noastre n'au fost totdeauna tratate după dreptate.

Personal socotesc, că înainte de a ne gândi la bogățiile țării, trebuie să aducem cu toții maximum de jertfe, ce datorăm țării. La noi până acum s'au jertfit numai două categorii de cetățeni: funcționarii și sinistrații de război. E răudul și al celorlalți.

Trebuie să intre în conștiința flecării că ne găsim în o situația foarte grea, în care de altfel se găsesc toate țările beligerante cu excepția Angliei și Americii.

Ambele însă și-au dat contribuțiunea pe timpul războiului. Să se știe că fără jertfe nu putem eși la liman. Contribuțiile la noi, cu deosebire pentru clasele avuțe, sunt în asemănare cu alte țări, însă destul de reduse, iar procedurile de a se susfrage dela plățirea adevăratelor dări, prea generale. În urmărirea acelor cari au și pot, dar nu vor să plătească totul și revizuirea impozitelor trebuie să fie întâiul pas în îndreptarea situației. Să ne gândim la jertfele contributive în alte țări, în Ceho Slovacia, în Italia și acum mai nou în Franța Fără opintiri sincere și bărbăteș i nu se poate rezolvi problema financiară a Statului, care trebuia să aibă un duble scop: Suportarea, prin un buget echilibrat, a sarcinilor în valută forțată și stingerea succesivă a sarcinilor interne, contractate în monedă depreciată.

— Dela Curtici se anunță că trenul Orient-Expres a sosit la graniță cu o întârziere de 3 ore din străinătate.

Gerurile și zăpezile mari din Ungaria, produc însemnate perturbări în circulația tuturor trenurilor internaționale.

Expresul de Berlin, tranzit Polonia, a sosit de asemeni cu o întârziere de aproape 2 ore la Grigore Ghica-Vodă.

În Polonia zăpezile au ajuns pe ambele linii la înălțimi de 1 și 2 metri.

Politica comercială a României, după război

Deprecierea monetară. — Regulamentarea exportului. — Tarifele vamale.

Deși partidele politice, aproape fără deosebire, au tot felul de soluții pentru rezolvarea crizei economice în care ne găsim, se poate spune, că studiile obiective și documentate asupra acestei chestiuni sunt aproape o raritate. Una din aceste excepții a fost conferința ținută deunăzi de d. Ioan Gr. Dimitrescu, directorul-general al comerțului din ministerul Industriei și Comerțului, despre politica comercială după război în România.

Caracteristica principală și în același timp punctul central de diferențiere al politicii comerciale post-belice față de politica comercială ante-belice, a început d. I. Gr. Dimitrescu constă în deprecierea monetară datorită inflației.

Intr'adevăr, datorită faptului că piața internațională a monedelor și devizelor este mai concentrată și mai sensibilă la orice variațiuni decât piața mărfurilor, puterea de cumpărare a unei monede face ca piața internă să primească în schimbul unei cantități de mărfuri exportate o cantitate mai mică de mărfuri importate decât primea înainte. Dacă un stat este deci nevoit să dea mai mult decât primește, cel puțin să o facă pentru mărfuri de o deosebită importanță economică, pentru instrumente de producție și mărfuri indispensabile și nu pentru produse de lux.

Deprecierea monetară, provocând stimularea exportului, această determinare o reacțiune într'un scop îndoit:

- a) De a reține în interior mărfuri de o deosebită importanță economică, cum sunt materiile prime și substanțele alimentare și,
- b) De a evita o nouă depreciere monetară, datorită faptului că orice export în caz că nevoile interne nu sunt acoperite, atrage după sine un import care trebuie plătit cu devize străine.

Pentru a evita ambele neajunsuri, statele cu valută slabă au introdus sistemul reglementării, exportului, la început prin mijlocul prohibițiilor și mai târziu prin taxele de export.

1) În ceea ce privește vechile instrumente de aplicare ale politicii comerciale și care erau tarifele vamale și tratatele comerciale, se poate spune că și-au pierdut într-o mare măsură eficacitatea lor.

Intr'adevăr, aprecierea monetară și variațiunea prețurilor, face imposibilă aplicarea acestor două instrumente de precizie, unul în vederea unei apărări constante și eficiente a ramurilor de producție internă; altul pentru asigurarea durabilă a piețelor de desfacere externă. Ambele presupun o condițiune indispensabilă: stabilitatea prețurilor.

Modificările tarifale post-belice se mărginesc la introducerea de coeficienți de majorare a taxelor, în raport cu deprecierea monetară, iar tratatele comerciale ante-belice sunt înlocuite cu tratate de compensație,

tratate de contingentare sau simple tratate cu clauza națiunii celei mai favorizate.

În aceste noi condițiuni, politica comercială viitoare a României, trebuie să se adapteze la noua situațiune creată.

Astfel; 1) Prohibițiunile de import, ineficace și stimulând contrabanda, trebuiesc înlocuite cu taxe vamale de lux nu prea ridicate, la cari să se adauge impozite interne asupra luxului.

2) Prohibițiunile la export, păstrate numai pentru materii prime necesare apărării naționale.

3) Taxele de export trebuiesc tratate reduse, în scopul de a aduce nivelul prețurilor interne la acela al prețurilor externe, găsind pentru stat alte izvoare de venituri cari să compenseze lipsa taxelor de export.

4) Taxele vamale la import să urmărească realizarea unui protecționism educativ, care cere: a) o selecțiune a ramurilor industriale, intermeată pe cercetarea condițiilor de producere;

b) O eșalonare a taxelor vamale în ordine descrescândă pe o perioadă dată (30—40 de ani);

c) Menținerea liberei concurențe pentru întreprinderile interne de aceeași categoric.

5) Adoptarea unui sistem de tarif vamal, fie al celui general-convențional, fie al celui maximal-minimal, în raport cu interesele economiei noastre naționale.

O soluție fericită

Aranjarea datoriilor din America

O telegramă din Washington a d. lui N. Titu escu, ministrul țării la Londra și șeful delegației române în Statele-Unite, anunță că protocolul oficial al acordului prin care se stabilesc în mod definitiv condițiunile de plată ale acestor datorii, a fost semnat de ambele părți contractante.

Astfel, această mare și însemnată problemă a regulării datoriilor noastre în Statele-Unite este definitiv rezolvată în mod favorabil. Se știe că tratativele au urmat în modul cel mai amical și delegații americani — ținând seama de capacitatea de plată a României în primii ani — au consimțit la o reducere a anuităților, astfel ca echilibrul bugetar nu va fi compromis prin înscrierea nouilor anuități cari nu vor împovăra prea mult bugetul.

De altfel, în prevederea acestui rezultat satisfăcător, în proiectul de buget pe 1926, a cărui discuție generală se urmează la Cameră, s'au prevăzut și pe acum sumele necesare pentru plata la timp a acestor anuități.

Odată cu această operațiune, favorabilă pentru ambele părți, noi perspective de viitor se deschid.

Incasările statului

— Un excedent de 3 miliarde —

Incasările statului în luna Octombrie 1925, făcute prin administrațiile financiare au ajuns la:

2.868.501.337 lei.

Totalul încasărilor la finele lunii Octombrie 1925, au fost de 23.070.209.290 lei la care dacă mai adăogăm încasările prin casierile la C. F. R. până la 31 Octombrie 1925, care nu s'au contabilizat încă lei 3.203.338.780.

Avem totalul încasărilor la finele lunii Octombrie de 26 miliarde 270.548.017 lei.

Dacă la această sumă am adăoga încasările din lunile Noembrie și Decembrie 1925, luând ca bază acele din lunile curăspunzătoare ale exercițiului 1924, în care intră și veniturile C. F. R., în aceleași luni deși încasările din aceste ultime luni vor fi mai mari, vom avea un total de 6.040.670 lei.

Deci un total de 32 miliarde 313.582.741 lei.

Din relațiile de mai sus ale ministerului de finanțe ar reeși că bugetul pe anul 1925 nu numai că va fi complet acoperit prin încasările la 31 Decembrie 1925, când se închide anul financiar, dar va rezulta un excedent cari se evaluează la aproximativ 3 miliarde lei, dacă ținem seamă de încasările ce se vor realiza în cele 6 luni complimentare.

Exportul lemnului

— Transportul pe c. f. r. —

Direcțiunea generală cfr. a luat următoarele dispozițiuni cu privire la exportul lemnului de foc:

Orice transport destinat mai cu osebire exportului va fi cântărit efectiv și exact, trecându-se în documente greutatea conținutului, rezultată de fapt, iar nu fictiv după cum s'a constatat că se obișnuiește de o mare parte a stațiunilor.

Stațiunile în același timp vor verifica zilnic buna funcționare a basculelor, declarându-le defecte imediat ce s'ar observa cea mai mică nepotrivire.

În stațiunile cu opriri mai mari de 30 de minute transporturile acestor lemne, destinate exportului vor fi recântărite de organele de control.

Personalul însărcinat cu cântărirea transporturilor, dovedit că a trecut fictiv greutatea conținutului vre-unui transport va suporta toate lipsurile de greutate, constatate prin recântărire.

Despăgubirile în Ardeal

Delegațiunea compusă din d. N. Botez, senator, și C. Alimănișteanu, deputat, numită de Comisia centrală a despăgubirilor de război să cerceteze modul cum s'au făcut constatările pagubelor de război din Ardeal de către comisiunile din Timișoara și Oradia-Mare a terminat lucrările și în curând își va depune raportul.

Raportul delegației va conchide pentru revizuirea cererilor de constatare a daunelor, întrucât a găsit că numărul cererilor respinse e prea mare.

Raportul delegației va fi luat în discuție, după toate probabilitățile, în viitoarea ședință a Comisiei centrale de despăgubiri.

Comercianți și impozitele

— Intervenția dela Administrația financiară —

O delegație numeroasă de comercianți din Cluj s'a prezentat în cursul acestei săptămâni la Administrația financiară, cerând o păsuire în ceea ce privește plata impozitelor. Delegația a fost condusă de d. Richard Tuffli, președintele „Statului Negustoresc”.

Se știe, că din pricina crizei de număr și a secetei tot mai pronunțate de cumpărători, care se resimte chiar și acum în preajma Sărbătorilor, majoritatea comercianților o duc foarte greu, nefiind în stare să facă față nici celor mai grabnice obligațiuni. Având în vedere această stare de lucruri, Stă. lui Negustoresc din Cluj s'a gândit să facă o intervenție pe lângă Administrația financiară, cu rugămintea ca încasarea dărilor pe acest an să nu se mai efectueze cu atâta strictețe, acordându-se din principiu o amânare tuturor celor cari au fost în imposibilitate materială de a plăti.

D. Dimitriu, administratorul financiar al județului Cojocna a ascultat cu bunăvoință cererea comercianților clujeni, dar a răspuns că legea însăși, îi interzice să acorde păsuirea cerută. Totuși, a promis că va lua în seamă îndreptățita cerere ce i s'a făcut, rămânând să se cerceteze fiecare caz în parte și să se îngăduie o amânare, individual, celor cari vor dovedi că nu o cer pentru a abuza de ea.

Cine dorește să cumpere porțelan, sobe de teracotă și cărămizi refractare bune și ieftine să viziteze magazinul fabricii

„IRIS”

din CLUJ, C. Reg. Ferdinand 36—38, (Palatul Băncii Agrare)

Ciorapii SĂNDOR sunt cei mai buni! CLUJ, Piața Unirii 9

Uzinele electrice din Cluj

In căutarea unei soluții. — Când își vâra coada politica. — Amplificarea. — 66 la sută. — In definitiv, stăm pe loc!

Ziarele au publicat deunăzi un nou apel către public al dlui inginer V. Roată, directorul Uzinelor electrice din Cluj, care ne recomandă să facem economie de curent, dacă nu vrem să rămânem, din când în când pe întineric. Acest apel al dlui inginer Roată e cât se poate de firesc. Spiritul de cruză al consumatorilor și îndemnatul distribuitorilor, — cu reducerea la minimum a pierderilor fatale, — sunt singurele rețete în situația de astăzi. Nicio minte omenască nu e în stare să facă mai mult.

E un fapt cunoscut, că Uzinele electrice ale orașului Cluj nu mai au o capacitate de producție suficientă pentru a acoperi nevoile particularilor și a diferitelor întreprinderi. După război, nu numai că populația Clujului a crescut, dar toată activitatea sa comercială și industrială a luat un nou avânt. Cererile de curent, instalațiunile electrice, s'au înmulțit în așa măsură, încât conducerea Uzinelor s'a văzut nevoită să recurgă la anumite restricțiuni. Astfel, li s'a interzis particularilor de a mări numărul becurilor și s'au fixat pentru diferitele întreprinderi ore anumite când au voie a întrebuiți curentul pentru punerea în mișcare a motoarelor electrice.

Planurile de amplificare

In fața acestor stări de lucruri nu era greu de găsit soluția. Uzinele aveau nevoie să fie amplificate. A fost mai puțin ușor să se pută în practică soluția firească de mai sus.

Cine să întreprindă lucrările de amplificare?

Guvernarea românească a găsit Uzinele electrice ale orașului Cluj arendate societății Ganz din Budapesta. Contractul era însă pe sfârșite, și nu se putea cere societății Ganz să întreprindă aceste lucrări costisitoare, când nu mai avea timpul necesar de a amortiza cheltuielile făcute.

Am stat, deci, într-o situație de provizorat, cu nădejdea, că la expirarea contractului cu societatea Ganz, publicându-se o nouă licitație de concesiune, sau hotărându-se Primăria la o exploatare în regie, se va rezolva tot odată și problema amplificării Uzinelor electrice.

Prima licitație

Se părea, că acest prilej a sosit în 1920, când Primăria orașului Cluj se hotărâ să scoată la licitație publică arendarea Uzinelor sale electrice. La cârma țării se afla atunci guvernul prezidat de d. general Averescu. Ministru de Interne se găsea d. C. Argetoianu. Primar al Clujului era regretatul Iulian Popp. La Licitație s'au înfățișat trei întreprinderi: societatea Ganz din Budapesta, fosta concesionară, societatea „Electrica” și societatea „Omnium”. Fiecare ofertă avea avantajele și dezavantajele ei. Ce dădea fiecare cu o mână, lua cu cealaltă. Cu mâna pe conșii și, n'ar fi putut să spună cineva, care din cele trei propuneri era mai avantajoasă. Cași celebrul măgar din poveste, care a murit de foame și de sete între găleata cu apă și că-

pița cu fân, Primăria orașului Cluj n'a putut să se hotărească.

S'a mai întâmplat, pe urmă, și altceva. S'au ciocnit în jurul acestei afaceri edilitate, atâtea interese și, din păcate, atâtea influențe politice contrarii, încât, nereușind să biruiască niciunul, chestiunea a rămas în suspensie.

... Iar noi pe întineric!

In fiecare an, cu deosebire în decursul iernii, curentul electric devenea tot mai insuficient, întreprinderile erau tot mai dese, până când (trebuie să recunoaștem) a venit în fruntea Uzinelor electrice d. inginer Roată, reușind să amelioreze într-o câteva situația.

După cinci ani...

Motivul principal al răului perzisă însă. După cinci ani suntem tot acolo unde ne găeam la 1920. Ba, mai rău. Căci nevoile orașului au mai crescut de-atunci.

Soluția se cunoaște și astăzi: amplificarea capacității de producție a Uzinelor electrice. Nu s'a hotărât încă acum cine s'o facă. În primăvara anului acesta, dacă ne ducem bine aminte, intervenise un fel de contract, încheiat prin bună înțelegere, între societatea Ganz și Primărie. In contract era vorba și de mărirea uzinelor electrice. Se știe că rău vâlvă s'a făcut în jurul acestei chestiuni. O vie campanie de presă sa însărcinat să arate că Primăria e dezavantajată și că societatea Ganz nu ofere destule garanții pentru executarea angajamentelor ce luase asupra sa.

Rezultatul acestor demersuri n'a întârziat să se producă. Ministerul de interne a refuzat să aprobe contractul Primăriei cu societatea Ganz. Combinația a căzut, și iarna a venit din nou...

Adunarea generală a „Băncii Ardelene”

— Noui membrii în direcțiune —

Duminica trecută a avut loc adunarea generală extraordinară a „Băncii Ardelene și Casa de Economie” S. A. din Cluj, unul dintre cele mai vechi și mai solide instituturi financiare din Ardeal. Această adunare a stărnit un vii interes în cercurile financiare. Cu luni înainte de adunare circulau diferite șvonuri cu privire la colaborarea Băncii Ardelene cu Banca Chrissoveloni din București și transformarea Băncii Ardelene. La adunare care a fost prezidată de gr. Bella Vass au luat parte aproape toți acționarii Băncii Ardelene, între cari: dr. Iosif Popp, gr. Bela Bethlen, Salamon Csifo, Ignat Rozenberg, dr. Geza Biro, Salamon Kappel, Izidor Hunwald, Iuliu Merza, Maurițiu, Bernath Carol Hubay și alții proprietari, comercianți și antreprenori. Banca Comercială Ungară a fost reprezentată la această adunare prin Otto Conrad dir. central și Josif Podorszky procurist. Din partea Băncii Chrissoveloni au participat P. O. Vassalopolu și P. I. Fridländer, directorul filialei din Cluj. Din partea Băncii Naționale

66 la sută.

Primăria a rămas, prin urmare, să facă singură amplificarea Uzinelor sale electrice. A triumfat lozincă: „Prin noi înși-ne”. A triumfat, dar nu ne-a luminat încă...

In acest scop, autoritățile comunale au hotărât încasarea unei supra taxe de 66 la sută asupra curentului consumat, intenționând să strângă astfel un fond necesar suspomenitelor lucrări de amplificare. Aceste supra taxe anticipate, asupra unor îmbunătățiri, viitoare, publicul le-a plătit fără să cârtească. (Icicolo au fost unele împrimviri cari în urmă au cedat.) Dar nu există niciun semn, că îmbunătățirile vor veni: nicio măsură în direcția aceasta nu s'a luat.

Suntem în plină iarnă, criza de curent se apropie, și în loc de lumină, de forțe motrice, ni se dau tot sfaturi, tot amenințări.

Care e cauza?

Vina principală, ca de obicei, stă tot la centru. Ministerul de Interne întârzie să dea aprobarea sa pentru ca Primăria să poată întrebuiți, în scopul indicat, fondul realizat din încasarea sporului de 66 la sută asupra tarifului actual.

Ce e de făcut?

Deocamdată, nimic. Să așteptăm primăvara, când lucrările vor fi posibile, și să așteptăm alăgerile comunale, cari vor aduce, poate, mai multă grije pentru nevoile publicului. Votul face uneori minuni.

Ce să mai așteptăm? Ca buni români ce suntem, firește schimbarea guvernului! E evenimentul de care sunt legate toate nădejdiile, într-o țară constituțională...

Marc târg
de
Crăciun

La
EUGEN
SZABO
marc maga-
zin de specia-
lități de mode
CLUJ

1 m. pânză sârb. L 25
1 m. carton bun,
de spălat . . L 25
1 m. flanel pt.
tennis . . . . L 35
Flanele netede
în colori pastel L 45
Pânza spălată
pt. trusou . . L 35
1 m stofă sottisch L 60
1 m. stofă bărb.,
150 cm. lat . L 250
1 m. crepe-marocain
de mătase,
100 cm. lat . . L 290
1 m. mătase cru-
dă, pt. haine . L 190

Stofe engleze pt.
mantele și haine
Mătăsuri pt. haine
Stofe pt. mobile
Brocate,
Covoare și perdele
Garnituri de pa
Pânze, Chiffoane
pânzături de mas
se vând

pe prețuri ieftine
de Crăciun

Marc
târg de resturi

Telefon: 4-79.

d. Gh. Ionescu. Au mai participat dnii: I. Pordea notar public, Augustin Pordea deputat și Edmund Hollosi directorul filialei Brașov.

Arnold Adler expune propunerea direcțiunei relativ la modificarea statutelor, care este acceptată cu unanimitate. Deasemenea se accepta unanim propunerea direcțiunei cu privire la majorarea capitalului social dela 24 milioane la 40 milioane lei. Nouile acțiuni emise vor avea valoare nominală, de 500 lei.

Noui membri în direcțiune au fost aleși: Jean Chrissoveloni (președinte) Filip Weisz (vicepreședinte), P. I. Vassalopolu, P. O. Vasalopolu, dr. Francisc Chariu, dr. Mihai Popovici (deputat), Nicolae Lahovary, Alex. Mișu, Constantin Argetoianu, I. Garoflid, Barbu Dimitrescu și Emil Pantășy.

Cu această adunare naționalizarea Băncii Ardelene s'a înfăptuit. Banca Ardeleană va ocupa și pe viitor un loc de frunte între instituturile financiare. Inainte de închiderea adunării d. I. Rozenberg a adus direcțiunei vii mulțumiri pentru munca depusă.

Un front unic românesc la Sibiu

— In legătură cu alegerile comunale —

In cursul vremii, elementul românesc al populației din orașul și județul Sibiu a fost sistematic ținut departe de funcțiunile publice. Interesele lui economice și culturale erau încredințate unor funcționari străini de neam și de lege pe care în mod firesc îi trăgea inima în altă parte. Durere, această stare nu s'a schimbat prea mult nici în România întregită, ea mai persistă încă.

Astăzi, când 2 din 3 părți a populației județului Sibiu îl formează elementul românesc, la județ sunt 4 funcționari români superiori și patru secundari față de 21 funcționari sași, iar la oraș față de 133 funcționari și angajați sași, avem români un singur funcționar superior și 14 funcționari secundari și angajați.

Față de această situație, fruntașii români din Sibiu au convocat o adunare publică, cu prilejul căreia s'au luat următoarele hotărâri:

1. Având credința nestramutată, că numai prin formarea unui front unic avem asigurată sortii de izbândă și putința de a cuceri ce este al nostru după drept și dreptate, având în vedere situația cu totul specială în orașul și județul nostru, adunarea invită și face apel la toți românii de bine din oraș și județ, îndeosebi roagă conducătorii politici, ca în vederea alegerilor pentru orașul și județul Sibiu, să formeze acel front unic de acțiune și să prezenteze o listă unică românească fără colorit politic, care să cuprindă tot ce avem mai bun.

2. Adunarea are credința că nu se va afla nici partid un politic, nici singuratici bărbați de conducere români cari să refuze înrolarea în frontul unic pentru o unică listă românească și noi cetățenii cari am votat această mișcare rămânem consecvenți pentru frontul unic.

3. Roagă pe conducătorii actuali ai țării, ca aplicând noua lege administrativă — după ce primarul e sas și tot astfel suprefectul, — a cum să fie numiți la oraș și județ funcționari superiori români, iar în urma alegerilor ce se vor face să țină seama de interesele românești

și de prestigiul statului și să numească primar român.

4. Adunarea anuță cele de mai sus pentru sine de obligatoare. și — în scopul compunerii listei românești și a propogandei necesare — aleze din sînul sau 40 membrii cari vor avea drept să mai coopereze încă 20 persoane.

Membrii aleși de adunare sunt: dr. I. Beu, N. Comșu, N. Cristea, N. Ghițescu, D. Mohan, G. Nodoviceanu, G. Proca, T. Preda, A. Sfetea, M. Voilean jun., Dtru Comșu, dr. L. Blaga, P. Chirilă, dr. A. Gilea, dr. G. Măcelar, Costi Pop, dr. N. Petra, I. Preda, N. Simtion, I. Văășau, I. Bunea, E. Cioran, I. Dordea, An Gușu, V. Muntean, R. Perian, D. Popa, R. Bucșa, N. Schiau, F. Vili, Constantin Banu, G. Cristescu T. Dobiu, Sp. Moian, V. Nistor, E. Piso, G. Poponea, I. Rebege, M. Voilean sen, E. Verzarlu.

PALAIS DE DANSE

Cafeneaua PALACE

Atracțiune mondenă!
Program nou!
Program pe Decembrie.

5 Fregolini-Dusano 5
The great musical act.

Marcella | Zsazsa | Lorică | Médi

3 Hellopia 3
The worlds attraction.

Hella | Illi Shop | Gallus | Carl pianist

!! Inge Kersten !!

3 Ellizarov 3

2 Vorazile 2

The best American Stepp Dancers.

Inceput ul la orele 10
Program familiar intrarea libera
Chetă nu este.
Mâncări calde și reci.
American-Drinks.

Autonomia C. F. R.

Consiliul de administrație

Direcțiunea generală c. f. r. a dat o circulară prin care se aduce la cunoștință constituirea consiliului de administrație al căilor ferate, pe baza legii de organizare și exploatare.

Până în prezent au fost numiți d-nii: ing. insp. g-ral Alexandru Cotescu, președinte; ing. insp. g-ral Niculae P. Ștefănescu, vice președinte; ing. insp. g-ral Constantin Bușilă; ing. șef g-ral Andrei Ioachimescu; D. I. Gheorghiu; Al. Oltulescu, avocat; col. C. Eliade.

Circulara e semnată de d. ing. insp. general Pretorian directorul general al C. F. R.

Toți pe baza acestei legi toate cheltuelile pentru lucrări, furnituri de materiale, tranzacțiuni, etc. până la 1.000.000 lei prin bună învoială și până la 10.000.000 lei prin licitație se vor aproba de consiliului de administrație c. f. r. și de organele sale executive și anume:

Comitetul de direcție are delegație să aprobe lucrări, furnituri și cheltueli până la 500.000 lei fără licitație și până la 2.000.000 cu licitație, cum și despăgubiri și restituiri de tot felul până la suma de 200.000 lei.

Direcțiunea generală are delegația să aprobe lucrări, furnituri și orice cheltueli până la 200.000 lei fără licitație.

De asemenea este autorizată a lichida toate cheltuelile din creditele aprobate de consiliul de administrație pentru lucrări sau furnituri de materiale în limita sumelor sau creditelor aprobate, cum și avansurile ce se cer pentru reparațiuni de material rulant.

Cheltuelile dela 1.000.000—10 milioane fără licitație se vor supune aprobării ministerului de Comunicații iar cele în valoare mai mare de 10 milioane lei se vor supune aprobării consiliului de miniștri.

Abonați
„ARDEALUL“

Trei zile până la mutare.
Ocazia rară de a procura cadourile de Crăciun

FISCHER

Sticlărie CLUJ

Produsele FABRICEI DE BERE
CZELL din Cluj -- Mănăstur:

berc albă „URSUS“ berc albă specială
„URSUS“ -- EXTRA berc neagră din malt
dublu HERCULES se capătă pretutindeni!

AUTOMOBILE:
BUICK
OLDSMOBIL ȘI
CITROËN

model 1926, au sosit la
magazinul de automobile

IOAN N. JILESCU
CLUJ Str. Regina Maria No. 16 CLUJ

Telegrame: Gőgyvár
TELEFON: 149

Turnătorie de fier și fabrica de mașini din Cluj, S. A. Str. CINTĂULUI 18 (fost Kajántói-ut 68)

Fontă, țevi de prestune, minghinele paralele, potcoave de cizma, colți depotcoave, transmisiuni.

Noua lege electorală

Se restrânge reprezentarea minorităților. - Se desființează votarea individuală a candidaților. - Cum va fi compus Parlamentul. - Preoții și învățătorii pot fi aleși.

Noul proiect de reformă electorală a fost discutat pe larg în secțiunile Senatului și va fi votat, după toate probabilitățile, înainte de vacanța Crăciunului. În luna Ianuarie, proiectul va trece la Cameră, unde, se înțelege, debaterile vor dura mai multă vreme.

Cu aceasta, misiunea Parlamentului actual va fi terminată și în primăvară vom avea noi alegeri, pe baza legii electorale modificate. Credem deci, ca e interesant pentru cititorii noștri să expunem mai jos, în linii generale, câteva din principiile reformei electorale, așa cum au fost primite de secțiunile Senatului, Subliniem faptul, că d. Ion I. C. Brătianu a luat parte personal la discuții, intervenind în favoarea soluțiilor acceptate, încât de-acum încolo schimbări esențiale, desigur, nu se vor mai produce.

Numărul deputaților

Iată, în primul rând, numărul deputaților din întreaga țară, aleși pe județe:

Județul Alba Iulia 5; Bacău 5; Bălți 6; Bihor 10; Botoșani 4; Brașov 3; Brăila 6; Buzău 6; Cahul 4; Caliacra 4; Câmpulung 2; Cernăuți 6; Caraș 6; Cetatea Albă 5; Cluj 3; Cluj 6; Constanța 4; Covurlui 6; Dâmbovița 5; Dolj 10; Dorohoi 4; Făgăraș 3; Fălciu 4; Fălțiceni 4; Gorj 4; Hotin 5; Hunedoara 9; Ialomița 5; Iași 7; Ilfov 18; Ismail 4; Lăpușna 7; Maramureș 4; Mehedința 6; Mureș 5; Muscel 4; Năsăud 3; Neamțu 4; Odorhei 4; Olt 4; Orhei 6; Prahova 8; Putna 4; R. Sărat 4; Roman 4; Romanați 5; Rădăuți 3; Sălaj 5; Satu Mare 6; Severin 5; Sibiu, 5; Someș 6; Sorocea 6; Storațin 3; Suceava 3; Târnava Mare 3; Târnava Mică 3; Timiș-Torontal 9; Tecuci 4; Teleorman 6; Tighina 5; Trei Scaune 3; Tulcea 4; Turda 4; Tutova 4; Vaslui 4; Vâlcea 4; Vlașca 5.

Numărul total al deputaților va fi de 357. Ardealul și Banatul vor avea 106 locuri, aproape o treime din Cameră.

Senatorii

Iată și numărul senatorilor aleși pe județe:

Alba 1, Argeș 1, Arad 2, Bacău 1, Bălți 2, Bihor 3, Brașov 1, Botoșani 1, Brăila 1, Buzău 2, Cahul 1, Caliacra 1, Câmpulung 1, Cernăuți 1, Caraș 2, Cetatea Albă 2, Ciuc 1, Cluj 2, Constanța 1, Covurlui 1, Dâmbovița 2, Dolj 4, Dorohoi 1, Durostor 1, Făgăraș 1, Fălciu 1, Fălțiceni 1, Gorj 1, Hotin 1, Hunedoara 2, Ialomița 1, Iași 2, Ilfov 6, Ismail 1, Lăpușna 2, Maramureș 1, Mehedinți 2, Mureș 1, Muscel 1, Năsăud 1, Neamțu 1, Odorhei 1, Olt 1, Orhei 2, Prahova 3, Putna 1, Rădăuți 1, Râmnicu Sărat 1, Roman 1, Romanați 1, Sălaj 1, Satu Mare 2, Severin 2, Sibiu 1, Someș 2, Sorocea 3, Suceava 1, Storațin 1, Târnava Mare 1, Târnava Mică 1, Timiș Torontal 2, Tecuci 1, Teleorman 2, Tighina 1, Trei Scaune 1, Tulcea 1, Turda 1, Tutova 1, Vaslui 1, Vâlcea 1, Vlașca 2.

Consiliile comunale și județene mai aleg 71 senatori iar Camerele de Comerț, împărțite în patru circumscripții electorale, aleg deasemenea 8 senatori.

Repartizarea mandatelor

Iată cum se vor face operațiunile pentru repartizarea mandatelor în alegerile de deputați:

Se totalizează numărul tuturor valabil exprimate pentru toate listele și pentru fiecare listă în parte. Lista care a obținut șasezeci la sută din voturile exprimate se proclamă aleasă și i se atribuie toate mandatele.

Dacă nici una dintre liste nu a întrunit majoritatea de șasezeci la sută, se va proceda după cum urmează:

Se împarte numărul tuturor votanților cu numărul candidaților de ales în toată circumscripțiunea și se obține astfel un «cât».

Se atribuie fiecărei liste atâtea mandate de câte ori acest «cât» se cuprinde în numărul voturilor acelei liste.

Dacă și după aceasta mai rămân locuri vacante, ele se atribuie, dacă este unul, listei care a obținut majoritatea mandatelor, dacă sunt două se împart unul listei majoritare, celălalt listei care a dat restul cel mai mare; dacă sunt trei sau mai multe, se atribuie dându-se listei majoritare două locuri și restul repartizându-se între listele cu cele mai mari resturi.

La Senat, se va declara aleasă, pur și simplu, lista care va întruni majoritatea relativă a voturilor.

Funcționarii publici

Toți acei cari ocupă o funcțiune de orice natură retribuită de Stat, județ, sau comună, sau așezăminte de utilitate publică ale căror bugete se votează de Adunarea deputaților, nu pot fi aleși decât dacă demisionează din funcțiune cel mai târziu 3 zile libere după convocarea corpului electoral al Adunării pentru care voeste a candida.

Această dispoziție se aplică și acelor cari îndeplinesc servicii retribuite în instituțiuni particulare, dar pentru numirea cărora se cere un decret regal.

Se exceptează:

- Ministrii și subsecretarii de Stat;
- Profesorii universitari;
- Membrii cu titlu definitiv al corpului didactic, secundar și primar, cari au 5 ani în învățământ dela numirea lor cu titlu provizoriu, se pot alege în colegiile cu vot universal de Cameră și Senat;
- Preoții se pot alege în aceleași colegii după trecere de 5 ani dela obținerea titlului de paroh.

Bancnote înlocuite

Banca Națională a decis retragerea din circulație a biletelor de 100 lei imprimate în anii 1917-1918, în timpul războiului.

În țigare acestui bilet se deosebește de a celui, azi în circulație, prin coloritul lui: în locul culoarei albastre care predomină la biletul actual la aceste bilete apare culoarea violetă, iar culoarea roșie e înlocuită cu galben.

Filigramele dela biletele actuale cu figurile lui Traian și Mercur, cele două filigrame B. N. R., precum și cel alb din corpul biletului „Una sută Lei” sunt înlocuite la biletele tip de mai sus prin cadriaturile umbrite ale hârtiei pe care este imprimat biletul.

Posesorii acestor bilete se vor prezenta pentru preschimbarea lor la sediul Băncii în București, și la toate agențiile și sucursalele sale din provincie.

Această preschimbare se poate face până la 1 Iunie 1926.

Știri politice

Legea electorală

Suntem informați din cea mai sigură sursă, că în noul proiect de lege electorală, care se va vota în această sesiune a Parlamentului, nu se prevede modificarea, adică întreținerea listelor, actuale de alegători din Ardeal. Alegerile viitoare se vor face, după lege, cel mai târziu până în luna Mai, iar noua întocmire a listelor se va face abia în Decembrie, 1926.

În cercurile politice minoritare, această știre a produs o vie surprindere.

Tratatulvele opoziției.

Negocierile între partidul țărănesc și cel național, pentru încheierea unui pact de colaborare, n'au fost rupte, — cum au anunțat unele gazete, — ci numai întrerupte, până când se va întruni delegația permanentă a partidului țărănesc. S'a ajuns, până acum la următoarea soluție în privința repartizării mandatelor din parlament: partidul național își rezervă dreptul de a alcătui listele de candidați în în Ardeal, iar partidul țărănesc în Basarabia. În Bucovina și vechiul Regat, listele vor fi alcătuite în părți egale.

În privința felului cum se va compune viitorul guvern, dacă. Regele va chema la putere pe d. N. Iorga, pe d. Iuliu Maniu sau pe d. Mihalache, nu s'a luat încă nicio hotărâre.

Citiți Lemnul

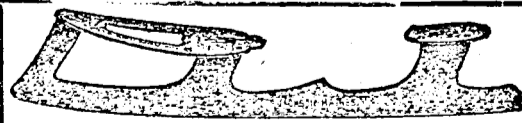
Aparate de
radiofonic

originale
BROADCASTING

se pot capătă toate
piesele. Exoperăm per-
mise de instalare. Cautăm repre-
zentanți în toate orașele din
Ardeal și Banat.

REPREZENTANȚA GENERALĂ
BROADCASTING
CLUJ,

Str. Nicolae Iorga 3, 1/19
(Palatul „Generală”)

Mare asortiment
FIUL LUI MATIA RIN

cuțitar și optician, Cluj, Calea Victoriei No. .

4-11 Nickelare și ascuțitul se execută prompt.

S'a pus sub tipar și apare în curând

Almanahul Presei Române

pe 1926

editat de Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat, cu colaborarea unui mare număr de ziariști ardeleni. Almanahul va fi o carte de reculegere sufletească — se spune în prefața lui — și va constitui un eveniment important ziaristic și cultural. Să nu rămână nici o familie și nici un oficiu de Stat fără acest Almanah. Faceți numai decât prenotările și comenzile la Sindicat (Cluj Piața Unirii No. 29.)

Prețul (Un exemplar lei 50
Ediția de lux lei 100

Trimeteți de pe acum banii cu poșta sau asemnați-i printr'o bancă, pentru a fi siguri că-l puteți primi.

Trecutul glorios al presei idealiste din Ardeal și figurile reprezentative ale scrisului avântat și curajos sunt evocate cu putere în în acest Almanah.

MARE ASORTIMENT DE
RAGLANE, SI HAINE DE BĂRBATI
SI COPIL LA

M. Neumann CLUJ
Piața Unirii 14.

Sedința consiliului de Administrație a Camerei de Comerț și Industrie din Brașov

Sămbătă în 5 Dec. a avut loc sedința consiliului de administrație a Camerei de Comerț și Industrie din Brașov cu următoarea ordine de zi:

1. Comunicări presidiale și alegerea unui delegat în Uniunea Camerelor de Comerț.
  2. Bugetul suplimentar pe anul 1925.
  3. Alegerea comisiunii finanțelor și a unui secretar român și alte chestiuni de organizare.
  4. Fixarea cheltuelilor de reprezentare pentru președinte, jetoanelor de prezență pentru membrii Comitetului de Direcție și indemnizații pentru membrii externi ai Consiliului de Administrație.
  5. Retribuția comisariatului guvernului.
  6. Retribuția cenzorilor.
  7. Fixarea cotei impozitului adițional de 1 la sută.
  8. Chestiunea localului Camerei.
- Sedința a adus următoarele hotărâri: Ca delegat în Uniunea Camerelor de Comerț a fost ales d. președinte *Wilhelm Schreiber*. Ca retribuție pentru comisariatul guvernului, ales în persoana dlui Inspector *Masuch*, s'a fixat suma de lei 6000 lunar plus 2000 lei cheltueli de deplasare. Cota impozitului adițional de 1 la sută a fost fixată la suma de 5¹/₂ milioane lei. Pentru cenzori s'a

fixat câte 1000 lei lunar plus cheltueli de deplasare.

În ce privește alegerea unui secretar român al Camerei, avându-se în vedere numărul mare de cereri ce s'au înaintat pentru acest post și ținându-se seamă de faptul că acest secretar trebuie să fie un om integru și care să posedă largi cunoștințe comerciale și industriale, alegerea s'a amânat pe data de 14 Decembrie pentru ca Consiliul de Administrație să aibă timpul necesar pentru a studia amănunțit cererile și actele înaintate de numeroșii solicitanți.

Cu privire la localul Camerei s'a hotărât construirea unui palat propriu al Camerei acărui lipsă a fost viu simțită până acum. În acest scop s'a delegat o comisie compusă din 10 membri cu însărcinarea de a lua contact cu diferitele întreprinderi de construcții pentru a stabili modalitățile construirii acestui palat. Camera dispune actualmente de o sumă însemnată în acest scop. Este vorba și de contractarea unui împrumut care afectat sumei de care dispune actualmente Camera ar acoperi pe deplin cheltuelile împreună cu construirea palatului, astfel că lucrările de construcție vor putea începe la primăvară.

În ce privește celelalte puncte din ordinea de zi, acestea au fost votate unanim.

Populația României

— câteva date statistice. —

„Buletinul statistic al României” ne aduce în ultimul său număr o intereantă serie de date cuprinzând mișcarea populației României în anul 1924.

Semnalăm, cu osebire, câteva stări foarte sugestive.

1. Scad, vizibil, căsătoriile; de altfel fenomenal e statornic constat în ultimii cinci ani și se produce asemuitor și în alte state. La noi, s'au încheiat anul trecut 154,173 (120,961 la țară și 25,212 la orașe) față de 165,216 din 1923.

2. Scad și divorțurile, nu însă prin îmbunătățirea condițiilor în care se desvoltă instituția ci în proporția reducerii numărului căsătoriilor. S'au desfăcut în 1924: 7307 căsătorii, față de 8142 în 1923.

3. Un fenomen îmbucurător, asupra căruia se cuvine să stăruim, e acela a sporirii nașterilor. S'au înregistrat, în total, la toate oficiile de stare civilă ale României întregite 622,580 copii, culminându-se astfel seria progresivă a anilor precedenți (539,359 nașteri în 1920, 630,460 în 1921, 613,726 în 1922 și 608,763 în 1923). Înregistrăm astfel un spor

de 13,817 nașteri. 87.5 din totalul nașterilor s'au produs la sate.

Coeficientul natalității în România e aproximativ 36.6 pentru mia de locuitori.

4. Numărul deceselor a sporit, oare cum, în Ardeal, Bucovina și Basarabia în proporție de 10481 unități și s'a redus în vechiul Regat. Sa'u înregistrat în total 382,915 decese, fixând un coeficient de mortalitate de 22.5 la mia de locuitori.

Se semnalează o simțită ameliorare a stării de mortalitate infantilă ce bătutia odinioară și la noi.

Nouii linii ferate la Granița Banatului

Acordul încheiat între guvernul român și cel de la Belgrad cu privire la deschiderea liniilor ferate *Stamovo-Moravița-Vârșet-Biserica Albă-Baziaș și Crueeni-Modos-Parvani* situată în Banat, a fost ratificat de Consiliul de miniștri.

Odată cu deschiderea liniilor se vor pune în circulație câte două perechi de trenuri personale, cari vor deservi traficul de călători și bagaje.

Traficul de mărfuri va avea afectate garnituri de trenuri de marfă.

Loteria Presei se va trage la 16 Dec. a. c.

MARE TÂRG DE CRĂCIUNI! LA

MOSKOVITS & Co.
Cal. Reg. Ferd. 23.

Vis a vis de Postă

pahar pt. apă dublu tare dela	4.50
pahar pt. vin.	4.—
cană pt. bere cu urechi	—
3 dec.	14.—
garn. pt. apă de 6 pers.	65.—
garn. pt. vin de 6 pers.	60.—
garn. pt. liqueur de 6 pers.	40.—
garn. pt. liqueur de 6 pers. cu tavă.	84.—
farfurii de porțelan duble tari.	18.—
garn. pt. compot de 6 pers.	156.—
garn. pt. fructe sau prăjituri din porț. veritabil de 6 persoane.	150.—
garn. mocca de 6 pers.	280.—
garn. pt. prăjituri de 6 persoane.	280.—
garn. pt. mâncare din porțelan veritabil de Carlsbad 26 buc.	1250.—
6 perechi farfurii cu ceașca din porț.	150.—
1 pereche ceașca cu farf. cu margini albastre. jum. tari.	20.—
1 garn. de spălat complet fay.	477.—
6 buc. linguri din aluminiu.	30.—

DR. OD. APOSTOL

Medic de spital

Interne-Venerice

Consultă de la 2—6

în str. David F. 10.

MIHAI RUSZ

ȘI

FIUL

Industrie de lemne

LUGOJ, ♦ BANAT

Parchete în prima calitate din

stejar și fag

CITII „LEMNUL”

MARE TÂRG DE

CRĂCIUN

Mai ieftin ca la

lichidare

se pot procura articole de haine mai jos înșirate:

1 mtr. Batist chiffon	Lei	28
1 „ Mătăsă brută	„	125
1 „ Delin de spălat	„	38
1 „ Postav de dame	„	185
1 „ Eponge	„	88
1 „ Liberti în toate culorile	„	65
1 „ Haine de mătăsă lățimea dublă	„	98
1 „ Grenadin lăt. dublă	„	58
1 „ Grenadin de mătăsă vărgat	„	125
1 „ Zețir englez	„	42
1 „ Carton cosmanos	„	42
1 p. Ciorapi ajour	„	90
1 p. Ciorapi de ață	„	55
1 p. Ciorapi de dame	„	25
1 p. Ciorapi bărbătești	„	20
1 Camașă de dame	„	102
1 Camașă de bărbat	„	185
1 Haine de copii	„	80

M. Izsák & Co.

CLUJ,

Cal. Reg. Ferdinand 63.

(Lângă pavilionul Hornar) 2

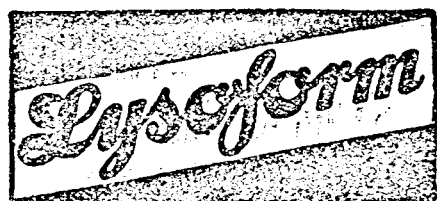
Nu publicăm

acum cu scopul ca să facem reclamă, ci atragem numai atențiunea On. public, că

Lichiorul

BOGSAZA

este cel mai bun și cel mai ieftin cadou de Crăciun și Anul-nou, care în vederea sărbătorilor, este mai ieftin cu 10% în luna Decembrie.

cel mai bun desinfectant

„CRISTAL”

Spălătorie și văpsătorie chimică
Vopsește și curăță orice rufărie!
Efectuează comenzi și prin postă!

CLUJ

Telefon No. 500.

PIAȚA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ**Cereale**

Grâu: 87.000 lei vag.
Porumb: 65.000 lei vag.
Orz: 57.000 lei vag.
Ovăș: 58.000 lei vag.
Săcară: 68.000 lei vag.

Vite

Vite 20—22
Porci 32—46
Vițel de lapte 30

Petrol și derivate

Prețurile au fost:

Țițeiul cotează 28.100—28.300 lei vagonul de Buștenari și Băicoiu ușor și 22.900—23.000 lei, cel de Moreni neparafinos.

Benzina ușoară e cerută la 10.20 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 10.30 lei kgr.

Benzina grea e cerută la 7.10 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 7.15 lei kgr.

Petrolul lampant este cerut la 2.90 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferit la 3.00 lei kgr.

Motorina este cerută la 1.90 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 2.— lei kgr.

Păcura este cerută la 1.50 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 1.55 kgr.

Uleiurile CFR. se găsesc la 5.15 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Uleiul regal e cerut la 7.30 lei kgr. loco fabrică fără taxe, OO a 8.30 lei kgr. și cel OOO la 11.20 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Fierărie

Cositor lei 325—335.
Compoziție dela 10 la 80 la sută, conținut garantat de cositor lei 46—285.

Plumb lei 44—48.

Zinc lei 44—55.

Antimoniu lei 90.

Aramă lei 105—125.

Alamă lei dela 103—130.

Tablă neagră dela 05—130 mp. lei 21—14.—.

Tablă neagră de acoperiș dela Nr. 16—Nr. 22 lei 21—50.

Tablă galvanizată dela Nr. 18—Nr. 22 lei 30—32 pe kgr.

Tablă albă dela 90 libre la 216 lei 1500—3350.

Fer: în bare lei 10—60.

„ beton lei 10—60

„ cornier lei 10—70

„ balot 12—50

Tevi de gaz: negre dela 24—300 lei.

Tevi galvanizate ca mai sus, cu 40 la sută adaus.

Spirtoase

Spirit engros 46—50 lei.
Vin 17—35 lei.

Manufactură și Textile

Zefir m. lei 30—200
Batist m. lei 30—70.
Mătasă m. lei 480—1200.
Pânză m. lei 28—80.
Ciorapi de bumbac lei 20—25.
Ciorapi de ață lei 70—80.
Ciorapi de fidecos lei 85—150.
Mănuși de ață lei 30—100.

Coloniale

Cafea Rio 118—120.
„ Maragojip 240—50.
„ Salvador 185—90.
„ Portorico 165—170.
Orez Rangoon 22—50.
„ Japonez 28—.—
Cacao Corf. 72.
Lămâi per ladă 850
Ceai Moning 130, O. P. 220—30.
Migdale 195—220.
Zahăr 27—30.
Piper 98.
Scorțișoară 76.
Alune 185—195

Furaje

Fân 250—220.
Lucernă 240.
Pae 80—100.

Pielărie

Talpa I-a lei 155—165
Talpa II-a lei 140—135.
Crupon I-a lei 195—220.
Crupon II-a lei 145—205.
Gatur 100—135
Porle 90—130.
Porle englez 155—180.
Box negru I-a 80—90.
Box negru II-a 60—70.
Box color I-a 110—120.
Box color II-a 70—90.
Chevreaux 70—100.
„ lac 110—125

Chimicale

Salicil 230—50.
Glicerină 125.
Formalin 85.
Naftalin 24—26.
Accid carbonic 68—72.
Chinină sulfurică 5000.
Stearină 85.
Parafină 50.
Ceresină 70—75.
Sare bismut 1200—1400.
Vaselină albă 85.
„ galbenă 45.
„ albă americană 110
„ galbenă americană 70.

BURSA

Valutelor la Zürich
12. Dec. deschidere.

Franci francezi	1910
Franci belgieni	—
Lire sterline	251570
Lire itallene	2020 ¹ / ₂
Dolar	518 ³ / ₄
Reischsmark	12345
Franci elvețieni	—
Coroane cehe	15374
Coroane ungare	72.70
Shillingi	—
Drahme	—
Dlnari	9376
Lire otomane	—
Zloți	—
Lei	238 ³ / ₄
Napoleoni	—
Marca Pol.	55 ¹ / ₂
Pesetas	—

Trifoi și lucernă

Cumpărăm cași în anii trecuți orice cantități de
semințe de trifoi și lucernă
pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

ATENȚIUNE! Acelor proprietari, cari ne vor vinde nouă produsele lor, ne obligăm, ca să le decuscutăm, cu mașinile proprii, (curățim de matasă) gratuit a zecea parte din marfa vândută nouă, pentru a fi întrebuințată la viitoarea însămânțare.

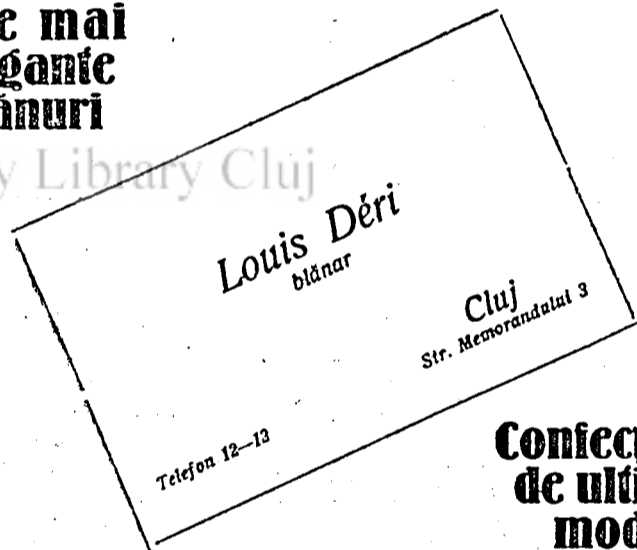
BANCA CENTRALA, Secția Cereale
CLUJ, Strada Regina Maria No. 1—3.

3—4

Galoșii și șoșonii
„WIMPASSING“
sunt cei mai buni.

5—8

Cele mai
elegante
blănuri

Confecțiuni
de ultima
modă

TÂRG DE CRĂCIUNI!

Plapome diferite, dela 450 Lei în sus, saltele seegrass, o garnitură dela 650 Lei în sus, saltele de păr de cal cu prețuri de fabrică, gloturi pentru plapome, liberti, duschez, atlas și mătasă brocată, cașmir cu păr, libertine, pânze și pânzesol cu diferite motive. Truso și pânze dela firmele Hermann, Polak și Munk. Fețe de mese și servete pentru serviciu de cafea din pânză Damas pentru 24 persoane, în diferite calități. Garnituri pentru paturi, perdele croșate, cămăși pentru bărbați și femei, ștergare flolirt. Trusouri de Viena în depozit.

Plapome și saltele se execută la comandă în 24 ore. Înainte de a face cumpărături negreșit vizitați magazinul

„LEBEDA“
Cluj, Calea Victoriei 10

Telefon 5—15

1—5

Telefon 5—15

INFORMATII

— *Ziarele maghiare anunță, că cu prilejul congresului Ziariștilor minoritari, care s'a ținut la Oradea, d. Emil Neugeboren, delegatul presei săsești, a anunțat intrarea ziariștilor șvabi și sași în „Sindicatul presei minoritare din Ardeal și Banat“.*

— D. Gh. Ionescū, directorul cursalei din Cluj a „Băncii Naționale“, a fost numit delegat al ministerului Industriei și Comerțului în comitetul de direcție al Camerei de Industrie și Comerț din Cluj.

— Astăzi, Duminică, urmează să se facă alegerea decanului baroului avocaților din Cluj, în urma demisiei dlui Ion Suci.

— *Asupra recentei conferințe dela Praga. în legătură cu lichidarea drepturilor creditorilor fostei monarhii austro-ungare, vor fi publicate peste scurt timp explicațiile necesare pentru a se ști de ce România n'a convenit la aranjamentul ce a fost stabilit și în ce condițiuni statul nostru ar fi dispus să adere la acel aranjament.*

— Guvernul a luat deciziunea, ca toate cărciumile rurale din Ardeal, Bucovina și Banat vor rămâne închise toată ziua în timpul Duminicilor și sărbătorilor legale.

— *D. C. Costa-Foru, redactor al ziarului „Adevărul“ a fost lovit în gara Cluj de un grup de studenți naționaliști, cari au demonstrat astfel în contra tendințelor politice ale cunoscutului publicist. D. Costa-Foru și-a continuat în aceeași zi drumul spre București.*

In administrația cinematografelor „Select“, „Urania“ și „Apollo“ din Cluj, proprietatea casei Sarpic din București, s'au descoperit frande de

mai multe milioane. Lei doi directori ai cinematografelor, Grünstein Isidor și Pariszer David au fost arestați. Noul conducător al cinematografelor din Cluj a fost numit d. I. Eschenazi.

— După cum suntem informați tratativele ce urmează C. F. R. pentru contractarea unui împrumut, vor duce la bun sfârșit și împrumutul va fi încurând realizat.

— *Serviciul regional de statistică din Ardeal și Banat a fost desființat pe ziua de 1 Ianuarie 1926.*

— Miercuri, 16 Decembrie, trebuia să aibă loc o ședință a comitetului executiv a partidului maghiar. Această ședință a fost amânată fără termen, din cauza unor dificultăți ce s'ar fi ivit în ultimul moment. Partidul maghiar avea de discutat asupra legii învățământului primar, care s'a votat la Cameră.

— In 191. c. va avea loc adunarea generală extraordinară a fabricii de săpun „Heinrich“ din Cluj. In ordinea de zi a adunării s'a fixat modificarea statutelor și majorarea capitalului.

— Conform nouilor dispozițiuni ale ministerului muncii, muncitorilor străini li-se va permite sederea în țară până la 1 Iunie 1926. Nu cad sub prevederile acestor dispozițiuni străinii cari au venit în țară pe un termen fix.

Reducerea taxelor de export

Lunea trecută a avut loc la locuința dlui A. Constantinescu ministrul agriculturii, o ședință a comisiei economice care s'a ocupat cu reducerea taxelor vamale de export. Venitul realizat în ultimul an bugetar, din taxele de export a atins cifra de 10 miliarde lei. După prevederile noului buget acest venit este redus la 9 miliarde lei. La ședința comisiei economice s'a ocupat și cu chestiuni de amănunte stabilind taxe reduse pentru diferite mărfuri.

Citiți Lemnul

ELEONORA SZILÁGYI S. A.

Fabrică autorizată pentru producerea de liqueururi, romuri și cognac, și

Prima Fabrică Româna de șampanie CLUJ.

PRODUCE:

tot solul de liqueururi, romuri, cognac și punchuri de prima calitate și igienice autorizate prin legea sanitară.

Șampaniile excelente „Favorit“-sec, „Demi“-sec, „Extra“-sec și „Femina“.

Pivnițele societății sunt aprovizionate cu vinuri provenite din cele mai renumi podgorii ardelenesti, din vechiul Regat și podgoriile Aradului.

Specialități: „Rózsamál“, „Som-dulce“ (Corniță), „Rizling-dulce“, „Călugărul sur“ și vinuri de „Asszu“.

Biroul central, pivnițele și fabrica de șampanie se află în CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 103.

Filiala: în REGHINUL-SĂSESC. (Casă proprie.)

1—52

Gazul aerian s'a scumplit la Cluj

Consiliul comunal al orașului Cluj, luând în discuție chestiunea prețului gazului aerian, a admis urcarea acestor prețuri.

Exploatarea gazului aerian o are o asociație belgiană cu contract încheiat în timpul vechiului regim maghiar.

S'a arătat de către Societatea de gaz că ea plătește taxele statului în sumă de 300.000 lei anual și că la exploatarea în alte orașe ale Ardealului, prețul e cu mult mai mare, deși la Arad, de pildă, exploatarea o face primăria însăși.

Consiliul comunal a aprobat majorarea prețului la gazul aerian la 13 lei metrul cub, iar pentru iluminatul străzilor la 5 lei metrul cub, cu obligațiunea pentru societate de a renova toate instalațiile de gaz, ceea ce ar costa 4 milioane lei.

Afacerea dela Ciuc

— Epilogul —

In „Monitorul Oficial“ a apărut decizia ministerială prin care d. Alexandru N. Ștefănescu, inspector general administrativ, a fost suspendat, fiind acuzat, între altele, că a primit dela d. Gali Endre, fost director al Bunurilor private din județul Ciuc, suma de 400.000 lei. Bani au fost dați în fața fostului prefect Ștefan Spătaru și a deputatului Arpad Erney. Bani au fost dați în urma înțelegerii avute cu dânsă, ca să facă prin situația și cunoștințele lor București ca bunurile private să nu fie expropriate.

Tribunalul Ciuc a deschis acțiunea publică contra d-lui Atex N. Ștefănescu pentru înșelăciune.

STOFE pentru domni și dame. Tricotage, Grenadin Marchisete — Cămăși pentru domni și dame. Plapome, Saltele etc. etc. Se vând cu prețuri foarte reduse la Magazinul „Hajnal“ CLUJ, Calea Regele Ferdinand și Calea Victoriei (Colț) Numai într'un singur loc!

ATENȚIUNE!

Reclama făcută în ziarul „ARDEALUL“ este cea mai eficientă.

Sedința Camerei Agricole din Cluj

In 10 Decembrie a avut loc la Cluj în localul Prefecturii județului o ședință a Camerei Agricole, la care s'au adus următoarele hotărâri mai importante:

1. S'a citit și aprobat unanim proiectul de regulament intern al Camerei Agricole.

2. Membrul Petru Bardoși cere Camerei Agricole să intervină la locurile în drept pentru uzinele de cherestea din Comuna Vlaha foste proprietatea contelui Andrassy, pe viitor să poată fi exploatate de către Camera Agricolă sub controlul statului. Aceste exploatari se vor face în interesul populației din jur care prin stagnarea uzinelor este rămasă fără lucru și astfel lipsită de orice sursă de trai.

3. Membrii maghiari ai Camerei cer ca ei să poată comunica cu conducerea camerei și în limba maghiară. In această chestiune nu s'a auzit nicio hotărâre definitivă.

4. Ședința hotărăște să intensifice activitatea cooperativelor de consum din comunele Huedin și Șarmaș, înființate în interesul populației nevoiașe din acel ținut.

5. In sfârșit Camera hotărăște ca la primăvară să înceapă pînă țărani o propogandă pentru cât mai mari însemnături de luptă și trifoi. In acest scop Camera va veni în ajutorul țăranilor punându-le la dispoziție semințe gratuite.

Legea timbrului

— Modificările aduse —

A fost alcătuit anteproiectul pentru modificarea legii timbrului. Principiul acestui anteproiect este unificarea taxelor de timbru înregistrare și succesioni.

Unele taxe cari sunt și azi în vigoare, vor fi simțitor sporite; vor fi impuse și numeroase acte cari până acum erau scutite.

Așa petițiile către autorități vor fi timbrate cu cinci lei în loc de un leu; cererile pentru transcriptii cu 25 lei, în loc de 5 lei, apelurile în genere cam de zece ori.

Cambiile cu scadență până la șase luni 0.20 la sută ca și până acum; cele cu scadența mai mare de 6 luni 0.50 la sută.

Contractele de închiriere și arendare 0.50 la sută, ca în prezent.

Pariurile la alergări de cai și ale sporturii vor fi supuse la 3 la sută.

Pașapoartele în loc de 25 lei; 400 lei pe termen de 3 luni, 600 lei pe 6 luni, 1000 lei pe un an. Pașapoarte de emigrare 1500 lei.

De aci înainte vor fi impuse și afișele și acțiunile societăților anonime, etc.

Tariful progresiv al taxelor pe succesiuni a fost foarte mult urcat.

— Cu privire la repaosul din timpul sărbătorilor Crăciunului; avându-se în vedere că primele doua zile ale sărbătorilor cad Vineri și Sâmbătă, s'a dispus ca Duminică a treia zi de Crăciun prăvăliile să fie deschise până la orele 12.

Sticlărie și porțelan

geamantane pentru călătorie și gente de piele pentru doamne, mai ieftin cumpărați în

Magazinul „PARISIEN“

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 12.